

Hagyomány és jövő

Beszélgetések a III/B-ben

A Radnóti gimnáziumnak ebben az osztálytermében nagy most a csend. Pedig a padok nem üresek. Harminchét szepár szegeződik a katedrára, a tanári asztalra, ahol most nem pedagógus ül; a párt régi tagja és harcos beszél a III/B-ekhez. Életét mondja és történelmet mesél egyszerre.

Az arcokon feszült figyelem. Az elmondott események tankönyvlapokról ismerősek már valamennyi diák számára. Farkas István azonban az élmény elevenítő erejét is hozzáadja a gyerekek számára már absztrakt fogalmakhoz, élete sorával kapcsolja egybe az egykori világháborús, tízenkilences eseményeket, s a felszabadulást, amikor elsőként állt a párt szervezői sorába. S bár hetvenedik évét tapossa már, nagy kedvvel, hévvel beszél, s ugyanígy válaszol a feltett kérdésekre is.

Mert a kezek egyre-másra emelkednek a magasba. A fekete blúzos, szőke Koczka Évi arra kíváncsi, hogyan, milyen körülmények között alakult meg a párt a felszabadult Szegeden. S megkérdezi azt is, hogy az iskola névadóját, Radnóti Miklóst s a város másik nagy költőjét, József Attilát ismer-e Farkas bácsi? Bali Pista Juhász Gyula verse nyomán a régi munkásotthonról érdeklődik. A fiatal szovjet állam és a Magyar Tanács-

köztársaság kapcsolatáról, a párt hajdani és mai szerepéről, az államosításokról és sok más érdekes, fontos eseményről is szó esik a kérdések nyomán.

Virágcsokor bomlik ki a fehér papírból, köszönetet mondanak, búcsúznak a gyerekek, mert közben ugyan csak elröppent az idő. De a III/B-ek s kis társaik, a kezek most is egymásután lendülnek a magasba, a szavak cáfoltak a vádat, hogy az a korosztály, amelyet „mai fiatalok” címszó alatt annyi megrovás ért és ér, nem tudna vagy nem akarna lelekedni a magasztos célkitűzéseikért.

— Néhány fásult, kiábrándult fiatal arcából, magatartásából nem lehet az egész fiatalságot megítélni —

mondja a könnyen ftélkezőnek Szentés Gyuszi, aki frapánsan tudja kifejezni véleményét. Szerinte igenis nagy többségben vannak azok a diákok, ifjúmunkások, akik lelkesednek a szocialista eszményekért.

Koczka Évi újból szót kér s az építőtáborokbéli helytállást említi, mint az ifjúság lelkesedésének példáját. A mosolygós arcú, piros pulóveres Pinter Borbála, ugyanakkor, amikor a hibásan általánosító feltevésekről beszél, maga is hibásan általánosít velük kapcsolatban.

Kiigazítják, s folyik tovább a beszélgetés, a tudatos jövőre készüléssel, a távlati célokról. Mindenki nek van egyéni elgondolása, véleménye, de a sok szemhatárból mindegyre feltetszik a közös horizont. Aztán bekopogtatnak az esti tagozat felnőtt diákjai; s ők hazaindulnak valamennyien, hogy magukban tovább fogalmazzák a választásokat. Simai Mihály

Mások is

Egy óra, fél kettő tájban lépnek az utcára, s akár a hegytetőről lezúduló sziklatömb, lendülnek előre. Nincs megállás, félrekanyarodás, nincs pardon. Aki szembe találkozik velük, az vagy kikerüli őket vagy elveszett. Így megy ez nap mint nap, talán az idők kezdetétől végeztéig. Pedig csak tíz hónapig tart évente, addig amíg a tanév. Diákok ők, akik éppen hazatérőben vannak az iskolából, s zárt csapataik tulajdonképpen roppant békés seregek. Tudom, pedig már én is igazgatói figyelmztetést kaptam annak idején azért, mert nem vettem észre, hogy mások is járnak az utcán.

F. K.

Fehértói november

Sokféle november van, aszerint, hogy hol találja az embert ez a hónap. Más erdőben, pusztán, a réten, fűtött szobában az ablaktábla mögött és más a vizek mellett és különösképpen más a vízimadarak országútjába eső Fehértavon.

A november természetét, kiszámíthatatlanságát a szabad ég alatt élő emberek ismerik leginkább. Nem is biznak ebben a hónapban, időjárásában. Szeptember végétől járja az a népi szólás-mondás: „Szent Mihály nap után akárhonnán fúj a szél, hideg a!” Ritka év az, amidőn a november bevalik. Amidőn a hónapok nevébe az „ember” is bekerül szeptembertől kezdve, jó, rossz és gaz jelzőket illesztenek eléje. Így lesz a szeptembertől jóember, a novembernek az utolsó előtti jut. Ekkor már suba alatt kell őrizni a nyáját, a kondát, viszont a répaszedést subában véggezni nem lehet. Csalóka napsugár után hirtelen hózápor is végigseperheti a tájat.

A városi ember felkészülhet a november fogadására. Mielőtt öltözködik, megnézi az ablak mellé illesztett hőmérőt, meghallgatja a meteorológiai jóslást (aminek tapasztalat alapján nem mindig lehet hinni), és ha száraz időt is mond, természetjáró út előtt az esőkabátot is tanácsos a hátizsákba tenni. Vizek mellé készülöbben elengedhetetlen a gumicsizma. Kevesen rándulnak ki novemberben. Nem sok természeti szépséget találnak az elmúlásra emlékeztető hónapban. Lombjavesztett fák ágai merednek az opálos égre (még is sok lakásban a vázában virág helyett csupasz gally a divatos szobadísz). A mező, rét virága, a nádas sárgabarna avarköntöst ilt magára.

Amidőn mindenki türelmetlenül várja a november mulását, miért érdekes a fehértavi november? Hiszen korábban óta a vízimadaraknak tömegei vonultak át, itthagyták a tavat, menetrendjük szerint mentek délnek, már valahol Afrika belsejében járnak. Utójára november közepén még elkészt nagy darucapatok hangos krukogással búcsúztak a Fehértó felett, november végére már a vadiudak is megfoghatkoznak, mégis miért várja a madarász a november. Mert a november a téli vendég hónapja, amidőn érdekes és rég nem látott vendégek érkezhetnek. A vendégeket a magas északról a tél szorítja lefelé. Nem menetrend jelzi az indulás percét, az időjárás kényszerítő változása indítja el őket, legtöbbször az életfenntartás elengedhetetlen feltétele, az élelem szerzés. Így a vendégek megjelenése gyakran el is marad, a ritkán látott vendégnek pedig annál jobban örülünk.

A vendégek egy részének igen kapóra jön, hogy ilyenkor, a nagy halászat idején részben visszanyeri a táj az ósmocsár képét. A Fehértó tengeri víze ilyenkor elszalad a Tiszába. Néhány visszatöltött

Az időjárás hatalom

madarak nyomában megjelent a rég nem látott — sajnos, kivészőfélben levő — nemcske légivádor vándorsólyomnak tundrai rokona. Érdekes, egzotikus szép ruhájú bütykös asólúd is érkezett, ezúttal magában, árván, elhagyottan. Vajon milyen vihar verhetette ki csapattól, hogy más vadlúdcsoporthoz társulva érkezett ide? A magas észak fészkelője, az üstököt hordó örvös bukó nyolcas csapatban jött. Családotól indult vendégeskedni. Egyik példány a finn gyűrűt hozott magával a csúdján. A november vége még újabb vendégeket hozhat. Várjuk a viharirályokat, a sarki fészkelő füles vöcsköt és még meglepetésekre is számíthatunk. Ezért érdekes és nem unalmas a fehértavi november.

Meddig maradnak a vendégek? Amíg a vendéglátó életmet tud nyújtani számukra. Ez pedig már magasabb hatalomtól függ: az időjárástól. Ha kemény fagyok jégpáncélt húznak a vizekre, ha a lágy iszap sziklakeményné merevedik, hozzáférhetetlenül zárják magukba a férgeket, csigákat, apró víziállatokat, 24 óra alatt tovább kell mennie a vendégseregnek.

Dr. BERETZK PÉTER

Északi vendégek

A fehértavi vendégek egy részének igen kapóra jön, hogy ilyenkor, a nagy halászat idején részben visszanyeri a táj az ósmocsár képét. A Fehértó tengeri víze ilyenkor elszalad a Tiszába. Néhány visszatöltött

„Ragadt” a kezéhez mások pénze

Kálmán Tibor 20 éves alkalmi munkás, többszörösen büntetett előéletű. Szeged, Ilona utca 25. szám alatti lakos, amint szabadult a börtönből, csak két napig dolgozott. Attól fogva új bűncselekmények elkövetésén ügyködött. Alkalmi munkát vállalva Forráskúton meglopota munkaadóját, s ugyanígy tett egy másik alkalmossal Zombón is. Hódmezővásárhelyen egy ismerőst kereste fel, akinek fogásra akasztott kabátjából ötszáz forintot vitt el. Egy rokonától orkánkabátot lopott, amelyet értékesített. Még barátját, Kerekes Zoltán 20 éves segédmunkást, Szeged, Petőfitelep, Sallai utca 53. szám alatti lakost

sem kímélte. Egy alkalommal annak lakását baltával fészegette, hogy oda behatoljon. Kerekes Zoltán is a vádlottak padjára került, mert két kerékpárt lopott, amelynek egyikét Kálmán Tibor is használta. A Csongrád megyei bíróság Kálmán Tibort a lopásban visszaesőként, országos és közveszélyes munkakerülés miatt jogerősen 2 év és 4 hónapi szabadságvesztésre ítélte. S mivel előzőleg kapott büntetéséből csak feltételesen szabadult, az akkor visszamaradt büntetését is le kell töltenie. Kerekes Zoltán jogerős büntetése 6 hónapi szabadságvesztés.

A játékból valóság lett

Bizony rég volt, mikor Heiler Zsuzsi a nemlétező vevőknek ajánlatta homokpogácsáit, s nyomkodta a gyerekek markába a visszajáró kavicsot. Gyönyörűség volt „boltost” játszani.

Aztán a játékból valóság lett. Zsuzsi most is ugyanúgy szeret mérni, csomagolni, mint régen. S birodalma ma már egy nagy bolt, az újszegedi ABC áruház.

Szegeden két tanbolt működik, amely az Élelmiszer-kiskereskedelmi Vállalat tanulóit képezi. Az ABC áruházban műszakonként 30 tanuló van, köztük 16 első. Nem mindenki akart erede-

tileg is ide kerülni, de aztán megszerették a szakmát. Ökrös Margit például előtte gyorsírt. Ördög Marikának meg úgy ajánlották. A húsrészleg első legénye meg egyenesen ásztalos akart lenni. És ma már:

— Szeretek a hússal dolgozni. Speciális üzletben persze még jobb lenne, mert szakmailag még többet tanulhatnék.

— És enni is szereted? — Csak a köretet...

Az áruház ragyog a tisztaságtól. A sütemények, mosószer, edények, kenyerek között fehérköpenyes lányok szorgoskodnak. A kis Kovács Feri meg árgus szemekkel tekintet. Felügyelő.

— Hogy emelkedtél ilyen „magasra”?

— Öt éve kerültem a szakmába. Először a SZEAC mecseken peracet árultam. Természetes volt, hogy ide jövök. Itt raktáros voltam, de minden reszortnál dolgozom. Aztán kiderült, ki hova való.

Beszélgünk. Lassan mindnyájan oda szivárognak. Arról folyik a szó, milyenek a vevők?

Hangzavar. Ime: — Sietnek, rossz helyre teszik vissza az árut, kedvesek, elutasítják, viccelődök, szeretnek ide járni.

— És milyennek kell lenni a kiszolgálónak? — Hát... türelmesnek, mosolygósnak, szolgálatkésznek — mondják.

Velük hogyan vannak megelégedve a vezetők? — Banda Istvánné helyettes vezető:

— Ügvelek a mostani elsőseink. Jó érzés, mikor dicsőretet kapniak az iskolából.

J. A.

BEAT

A zóta nincs többé nyugovásom. Ha a türelmes olvasót esetleg érdekli mióta, hát elmondom. Azóta, hogy társbérlelőm, ez a bájos, tűzrólpattant csiniba házasságot kötött. Persze mielőtt bárki is félreértene, sietve le kell szögeznem: nem a frigy számomra, esküszöm, közömbös ténye miatt, hanem a számomra, esküszöm, egyáltalán nem közömbös következményeiből kifolyólag. Az történt ugyanis, hogy fentemlített nyájas tőzsomszédóm hozzámment egy műszerészhez. No nem, ne értsék félre, ezideig még mindig semmi, de semmi probléma nincs az éagda világon, a miacsuda mi adta földön, a társbérlelőm adta lakásban, sőt az éagda konyhában sem. A probléma magva, a vizsály szülője, Eris füligpiros almája azonban ott kötözött békés egymás mellett élésünk közé, hogy ez a műszerész fiú nemcsak az igent adta házasságukhoz, hanem vadonatúj délceg-barna gitárját is. Ami pedig újdonsült lakótársammal együtt környörtelenül bevándorolt a szomszédos szobába. Hát azóta nincs nyugovásom. Mert ez a gitár éjjel-nappal szól. Mi az, hogy szól: üvölt! Mert természetesen „szíverősítőt” is kapott műszerészektől. Szomszédaim tudniillik elhatározták: amatőr gitárzenekart alakítanak. Mert, hogy úgy is annyi van már, miért ne lehetne több. Azóta csak hálai járok haza muszájból, úgy éjféli táján, mire ők is ágyba kényszerülnek. Hogy addig mit csinálók? Munka után beülök valahova — beat zenét hallgatni!

N. I.

— Tehát tovább akar tanulni?

— Igen, mégis, le szeretnék érettségizni...

M. I.

Igen és nem

Ez az iskola összenőtt a gyárral. A szó legszorosabb értelmében: a textilművek belső főútvonalán — a háromszáz méteres folyosóról — balra nyílnak a gépteremek, jobbra a négy tanterem iskola.

Délután 4 óra. A fonógépek labirintusában alig találni meg R. Rozáliát, a textiles iskola eminensét, aki az idén végzett.

— Honnan került a szegedi gyárba? — érdeklődöm.

— Orosházáról. II-os gimnazista voltam, négyes tanuló. Mégis úgy gondoltam, többet ér nekem egy szakma.

És itt akar maradni a gyárban?

— Igen. Ha férjhez megyek, lehet, hogy már most decemberben, a férjem is utánam jön Orosházáról.

Ugyancsak gimnáziumból került a szakmunkás-iskolába H. Ilona. Jó eredményel végzett szövőnő.

Tanulni nem nagyon szerettem, ezért hagytam ott a gimnáziumot.

— Hogy érzi magát, mint szövő szakmunkás?

— Aránylag jól, tulajdonképpen szeretem ezt a szakmát, de azért...